

deinterimecoloog

rapport

Activiteitenplan

Edward Poppelaan 14 te Etten-Leur

12 september 2023

Pim Godschalk
Dijkgraaf 25
6671 GN Zetten
06 26 810 089
info@deinterimecoloog.nl

Opdrachtgever
Rho adviseurs
t.a.v. dhr. H. Maas
Torenallee 20 gebouw SFJ
5617 BC Eindhoven

Rapportkenmerk
702305/rap03/v1

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Deskundigheid en kwaliteit	1
1.4	Leeswijzer	2
2	Plangebied en planvoornemen	3
2.1	Huidige situatie plangebied	3
2.2	Voorgenomen ontwikkeling	5
3	Ecologisch onderzoek	6
3.1	Quicksan	6
3.2	Nader ecologisch onderzoek	6
4	Effectanalyse	8
4.1	Roek	8
4.2	Alpenwatersalamander	9
4.3	Broedvogels	10
5	Maatregelen	11
5.1	Mitigatie	11
5.2	Compensatie	12
5.3	Zorgplicht	13
6	Gunstige staat van instandhouding	14
6.1	Aanleiding	14
6.2	Roek	14
6.3	Alpenwatersalamander	15
7	Wettelijk belang	17
8	Alternatievenafweging	20
8.1	Locatie en inrichting	20
8.2	Werkwijze en planning	20
9	Literatuur	21
Bijlage 1	Quicksan De Interim Ecoloog	
Bijlage 2	Nader ecologisch onderzoek De Interim Ecoloog	
Bijlage 3	Landschappelijk inpassingsplan idverde	
Bijlage 4	Omgevingsvisie Etten-Leur	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer is voornemens om de bestaande locatie te herontwikkelen. Uitgangspunt voor de beoordeling is volledige sloop van de bestaande bebouwing waarna nieuwbouw plaatsvindt van circa 23 woningen (12 starterswoningen en 11 patio woningen). Ook worden 40 parkeerplaatsen gerealiseerd en enkele bergingen. Hierbij worden ook bomen op het terrein gekapt.

Uit de uitgevoerde quickscan (zie bijlage 1) blijkt dat de aanwezigheid van roek, bunzing, steenmarter, vleermuizen en de Alpenwatersalamander niet op voorhand kon worden uitgesloten. Daarom is een nader ecologisch onderzoek uitgevoerd naar deze soorten in de periode april-juli 2023.

Uit het nader ecologisch onderzoek blijkt dat er een roekennest verloren gaat door de kap van bomen. Tevens gaat een voortplantingsplaats van de Alpenwatersalamander verloren. De voorgenomen werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb voor deze soort. Daarom is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij de provincie Noord-Brabant.

Essentieel foerageergebied voor vleermuizen is niet aangetoond. Verder komen de bunzing en de steenmarter niet voor in het plangebied. Deze soorten vormen daarom geen onderdeel van deze aanvraag. Hetzelfde geldt voor verblijfplaatsen van vleermuizen, hiervoor wordt gewerkt met het SMP van de gemeente Etten-Leur (zie hiervoor hoofdstuk 3).

Dit activiteitenplan is de benodigde onderbouwing voor de aanvraag ontheffing van de verbodsbepalingen uit art. 3.1 ten aanzien van de roek, en art. 3.10 van de Wnb ten aanzien van de Alpenwatersalamander.

1.2 Doel

Het doel van het activiteitenplan is om alle informatie over uitgevoerde onderzoeken en te nemen mitigerende en compenserende maatregelen overzichtelijk te presenteren, zodat het bevoegd gezag een goed geïnformeerd besluit kan nemen over de ontheffingsaanvraag.

1.3 Deskundigheid en kwaliteit

Alle werkzaamheden en onderzoeken zijn uitgevoerd door de heer Godschalk (De Interim Ecoloog). Hij heeft ruim tien jaar werkervaring opgedaan als ecooloog bij een milieuvadvisbureau, voordat hij als zelfstandig ecooloog aan de slag ging in 2022. Hij voert al meer dan tien jaar veldonderzoek uit naar onder meer vleermuizen. Hij heeft een opleiding Biologie en Ecologie gevolgd aan de Wageningen Universiteit en is lid van de KNNV. Daarmee geldt hij als 'ter zake kundig ecooloog'¹.

De onderzoeken zijn telkens door collega zelfstandigen getoetst (tweede lezing).

¹ [CROW begrippen: thesaurus: ter zake kundig ecooloog](#)

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het planvoornemen beschreven, in hoofdstuk 3 het uitgevoerde ecologisch onderzoek. In hoofdstuk 4 wordt beschreven welke negatieve effecten op de aanwezige soorten kunnen optreden. De mitigatie en compensatie worden in hoofdstuk 5 behandeld.

In het volgende hoofdstuk wordt de gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten beschreven, in hoofdstuk 7 wordt de onderbouwing van het wettelijk belang gegeven. Tot slot wordt in hoofdstuk 8 uitgewerkt welke alternatieven zijn overwogen.

2 Plangebied en planvoornemen

2.1 Huidige situatie plangebied

Het plangebied is gelegen aan de Edward Poppelaan 14 te Etten-Leur en omvat een woongebouw en groenstructuren (zie figuur 1). Het woongebouw behoorde vroeger bij het naastgelegen internaat, dat is herontwikkeld naar woningen.

Het woongebouw is opgetrokken uit bakstenen muren met een luchtsponw. Het metselwerk is voorzien van open stootvoegen. Het dak is plat en bedekt met bitumen, de daklijsten zijn van aluminium. De kozijnen zijn van aluminium en sluiten nauw aan op het metselwerk.

Er is veel groen aanwezig in het plangebied. Rond het woongebouw bestaat dit voornamelijk uit gras en aangelegd groen, waaronder hulst, esdoorn, rododendron, laurierkers en taxusstruweel. In het bosje zijn sommige taxussen doorschoten tot bomen. Aan de noordwestzijde is een beukenhaag aanwezig. Enkele boomsoorten in dit noordelijke deel zijn onder andere gewone beuk, zomereik, plataan en gewone esdoorn.

Het zuidelijke deel van het gebied is een bosje waardoor het plangebied afgeschermd wordt van het zuidelijk gelegen treinstation. In dit bos staan allerlei boomsoorten, zoals ruwe berk, lijsterbes, zwarte els, linde, gewone esdoorn, gewone taxus, paardenkastanje en Hollandse linde en Amerikaanse eik. Er ligt tevens een vijver in dit deel, en een ontwateringssloot die door het bos heen loopt en via een duiker uitkomt bij een waterpartij in de tuin van het woongebouw.

Aan de westzijde van het terrein is een rij bomen aanwezig die door de burens eenzijdig zijn gesnoeid. Deze bomen zijn daardoor niet meer 'in balans' en worden waarschijnlijk gekapt. Ook het smalle berkenbosje dat in lijn hiermee ligt wordt gekapt om ruimte te maken voor parkeerplaatsen.

Voor een impressie van het plangebied, zie figuur 2. Meer foto's zijn opgenomen in de quickscan.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de omgeving. Bron ondergrond: PDOK Viewer.

Figuur 2. Huidige situatie van het plangebied per 25 januari 2023. Zichtbaar zijn het te slopen woongebouw en de tuin. Meer foto's zijn opgenomen in de quickscan, zie bijlage 1.

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

De initiatiefnemer is voornemens om de bestaande locatie te herontwikkelen. De bestaande bebouwing en opstallen op het terrein worden gesloopt. Na sloop en bouwrijp maken worden 12 starterswoningen en 11 patio woningen gerealiseerd. Ook worden 40 parkeerplaatsen aangelegd. Bij de werkzaamheden worden ook bomen op het terrein gekapt. Ter compensatie worden ook weer nieuwe bomen aangeplant.

In figuur 3 is een verbeelding van de voorgenomen terreininrichting opgenomen. In bijlage 3 is het volledige landschappelijk inpassingsplan opgenomen, waarin deze afbeelding ook aanwezig is, en waar ook een impressie beschikbaar is van de te kappen bomen en de tuinaanleg.

Een planning van de werkzaamheden is nog niet bekend.

Figuur 3. Schets nieuwe inrichting (bron: Landschappelijk inrichtingsplan idverde advies). In de noordwesthoek komen 11 patio-woningen, aan de zuidzijde de 12 starterswoningen. De grote vijver rechtsonder wordt gedeeltelijk vrijgemaakt van bomen voor meer lichtinval, en de boszone langs het spoor wordt op maaiveldniveau 'netjes gemaakt' en als gemeenschappelijke tuin ingericht. Op dit moment zijn er soms hangjongeren e.d. aanwezig. Langs de westzijde van het terrein komen parkeerplaatsen en aan de zuidwestkant nog enkele bergingen.

3 Ecologisch onderzoek

3.1 Quickscan

De quickscan is uitgevoerd door De Interim Ecoloog begin 2023 (zie bijlage 1). Uit de quickscan bleek dat de aanwezigheid van de volgende soorten, evenals negatieve effecten op deze soortgroepen, niet op voorhand kon worden uitgesloten:

- Algemene broedvogels (tijdens het broeden beschermd). Diverse algemene soorten zoals merel en houtduif kunnen voorkomen in het plangebied. Door maatregelen te nemen is een overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen, zodat er geen nader onderzoek of een ontheffingsaanvraag nodig is.
- Van gebouwbewonende vleermuizen zijn kleine soorten als gewone dwergvleermuis mogelijk aanwezig. Echter kan hiervoor worden aangesloten bij het SMP van de gemeente Etten-Leur. Bij de gemeente is reeds een verzoek ingediend om een doormachtiging van de generieke ontheffing die zij heeft gekregen van de provincie Noord-Brabant. Daarvoor zijn een ecologisch werkprotocol ingediend en is omschreven welke mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen. Daarom wordt voor de sloop van de bebouwing, met mogelijk negatieve effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen, geen ontheffing aangevraagd en is ook geen nader onderzoek uitgevoerd.
- Vleermuizen (foerageergebied): het plangebied is relatief groen, en uit het verleden zijn kraamkolonies van de gewone dwergvleermuis bekend uit deze wijk. Daarom kon op voorhand niet worden uitgesloten dat er sprake is van essentieel foerageergebied. Hier is nader onderzoek naar gedaan (zie par. 3.2).
- In oude bestemmingsplannen werd de Alpenwatersalamander benoemd. Omdat er nog steeds waterelementen in het plangebied aanwezig zijn, is nader onderzoek naar deze soort aanbevolen om zekerheid te verkrijgen over de aan- of afwezigheid (zie par. 3.2).
- In de bomen langs het spoor (grotendeels op een naburig perceel overigens) is een concentratie van grote nesten waargenomen. Dit duidt op een kolonie van de roek. Daarom is nader onderzoek naar deze soort aanbevolen in het broedseizoen van de roek (maar voordat het blad aan de bomen zit). Zie hiervoor par. 3.2.
- In de omgeving komen de bunzing en de steenmarter voor, en vanwege de aanwezige boszone met een gedeeltelijke begroeiing van klimop over de bomen, is er sprake van diverse beschutte plaatsen. De aanwezigheid van steenmarter kon op voorhand niet worden uitgesloten. Zie par. 3.2 voor een samenvatting van het ecologisch onderzoek.

De aanwezigheid van andere beschermde soort(groep)en is uitgesloten in de quickscan. Op basis van de resultaten van deze quickscan is het nader ecologisch onderzoek uitgevoerd naar de roek, Alpenwatersalamander, foerageergebied van vleermuizen en de bunzing en steenmarter.

3.2 Nader ecologisch onderzoek

Het nader ecologisch onderzoek is uitgevoerd door De Interim Ecoloog (zie bijlage 2) in de periode maart-juli 2023. Uit het nader onderzoek blijkt het volgende:

Wel ontheffing nodig:

- Roek: er is een kolonie aanwezig van ongeveer 15 paar roeken, in de boszone langs het spoor. Het merendeel van de kolonie bevindt zich op naburig terrein. Vier nesten liggen binnen het plangebied, waarvan drie nesten in de boszone die behouden blijft. Eén nest is gelegen in een rij berken die gekapt moeten worden voor de aanleg van parkeerplaatsen. Dit roekennest gaat verloren.

- Alpenwatersalamander: in een kleine vijverbak nabij de woning vindt voortplanting plaats van de Alpenwatersalamander. In de grote vijver, welke in het plangebied ligt, maar buiten het ingreepgebied, bevindt zich de hoofdpopulatie. Door de werkzaamheden gaat de kleine vijverbak verloren. Zodoende gaat een voortplantingsplaats van de Alpenwatersalamander verloren. Bij onzorgvuldig werken kunnen ook exemplaren verloren gaan.

Deze soorten worden meegenomen in de effectanalyse in hoofdstuk 4.

Geen ontheffing nodig:

- Vleermuizen (foerageergebied): er zijn geen beschermde functies aangetroffen in of rondom het plangebied. Het is niet van groot belang als foerageergebied voor bijvoorbeeld een kraamkolonie. Er zijn voldoende alternatieve foerageerlocaties in de omgeving aanwezig. Daarnaast blijft het plangebied een grote groenstructuur houden. De werkzaamheden en nieuwe inrichting leiden daarmee niet tot een overtreding van verbodsbepalingen van art. 3.5 van de Wnb.
- Vleermuizen (verblijfplaatsen): op basis van het ecologisch onderzoek naar foerageergebied lijkt het waarschijnlijk dat er zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig zijn in de te slopen bebouwing. Hiervoor wordt aangesloten bij het SMP van de gemeente Etten-Leur. Daarom is het niet nodig om voor deze functie een ontheffing aan te vragen. Een doormachtiging van de gemeente aan de initiatiefnemer is reeds aangevraagd, op basis van een Ecologisch Werkprotocol (EWP).
- Broedvogels: voor algemene broedvogels hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Deze soorten zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Negatieve effecten zijn te voorkomen door buiten het broedseizoen te werken en door een voorafgaande broedvogelcontrole (zie hoofdstuk 5).
- Bunzing en steenmarter: de bunzing en de steenmarter zijn in het geheel niet waargenomen, zodat leefgebied niet aanwezig is. De werkzaamheden leiden daarom niet tot een overtreding van verbodsbepalingen uit art. 3.10 van de Wnb.
- Eekhoorn: de eekhoorn is toevallig waargenomen bij het nader onderzoek met cameravallen. Echter, blijkt uit de beelden dat één eekhoorn is gedood door een huiskat. Kort daarna werd nog een tweede eekhoorn waargenomen, maar de weken erna is het dier niet meer waargenomen. Uit het veldbezoek van de quickscan is bekend dat er geen eekhoornnesten in het plangebied aanwezig zijn. Er gaan geen (essentieel) leefgebied van de eekhoorn verloren. Het gebied fungeert hooguit als doortrekgebied of als onderdeel van het foerageergebied.

Voor bovenstaande soort(groep)en is geen ontheffing nodig, omdat er geen verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. De soorten zijn niet aanwezig, of negatieve effecten kunnen geheel worden voorkomen door het toepassen van de mitigerende maatregelen die zijn omschreven in hoofdstuk 5 van dit activiteitenplan.

4 Effectanalyse

In dit hoofdstuk wordt per soort nagegaan wat de effecten kunnen zijn van de plannen op deze soort. Ook wordt aangegeven of deze effecten te voorkomen zijn door het nemen van mitigerende maatregelen, zodat een ontheffing niet hoeft te worden aangevraagd voor die soort. Wanneer de effecten niet geheel te voorkomen zijn, vormt de soort onderdeel van de ontheffingsaanvraag.

4.1 Roek

Er is één nest van roek aanwezig in de te kappen bomen. In de omgeving broeden nog meer roeken. Door de voorgenomen kap en overige werkzaamheden kunnen de volgende negatieve effecten optreden:

- Doden van vogels (overtreding art. 3.1 lid 1)
- Vernietigen van nesten (overtreding art. 3.1 lid 2)
- Verstoren van dieren (overtreding art. 3.1 lid 4)

Het doden van dieren is te voorkomen door zorgvuldig te werken (kap van bomen buiten het broedseizoen). Zie hiervoor de maatregelen in hoofdstuk 5. Omdat overtreding van de verbodsbepaling voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig (en niet mogelijk) voor deze bepaling.

De werkzaamheden leiden tot vernietiging van één nest. Dit is niet te voorkomen, omdat het groepje bomen waarin de boom staat met het nest, gekapt moet worden om de parkeerplaatsen en de bergingen te realiseren. Het laten staan van één boom leidt tot gevaarlijke situaties, omdat zo'n boom kwetsbaar is voor omwaaien, als de boom gegroeid is samen met andere bomen die beschutting geven. **Voor het vernietigen van een nest wordt ontheffing aangevraagd wegens overtreding van art. 3.1 lid 2 van de Wnb.**

Door de werkzaamheden wordt de roek verstoord. Het nest dat vernietigd wordt door de kap van een boom, zal herbouwd moeten worden door de roek. Hiertoe is de roek prima in staat. Ook kunnen de werkzaamheden leiden tot verstoring van de roekenkolonie, ook als het merendeel van de kolonie op een naburig perceel aanwezig is.

Conform art. 3.1 lid 5, is verstoring echter niet verboden, zolang de werkzaamheden geen wezenlijke invloed hebben op de gunstige staat van instandhouding (gsvi) van de roek. Er worden mitigerende maatregelen genomen (zie hoofdstuk 5), zoals starten met de werkzaamheden buiten het broedseizoen. Ook wordt er niet geheid. De roek is verder weinig verstoringgevoelig, getuige het feit dat kolonies soms in bomen bij winkelcentra aanwezig zijn. Hierdoor leidt de verstoring van de werkzaamheden niet tot een verminderd broedsucces of het verlaten van nesten (wat een indirecte overtreding van art. 3.1 lid 2 zou betekenen). Van een wezenlijke invloed op de gsvi is daarom geen sprake. Zodoende is art. 3.1 lid 4 niet van toepassing en wordt hiervoor geen ontheffing aangevraagd.

4.2 Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander plant zich voort in het plangebied. Het grootste aantal dieren bevindt zich in de grote vijver, waar geen grote werkzaamheden zijn gepland (behalve de kap van enkele bomen). De vijverbak nabij de bestaande woning zal wel worden verwijderd.

Door de voorgenomen werkzaamheden kunnen de volgende negatieve effecten optreden:

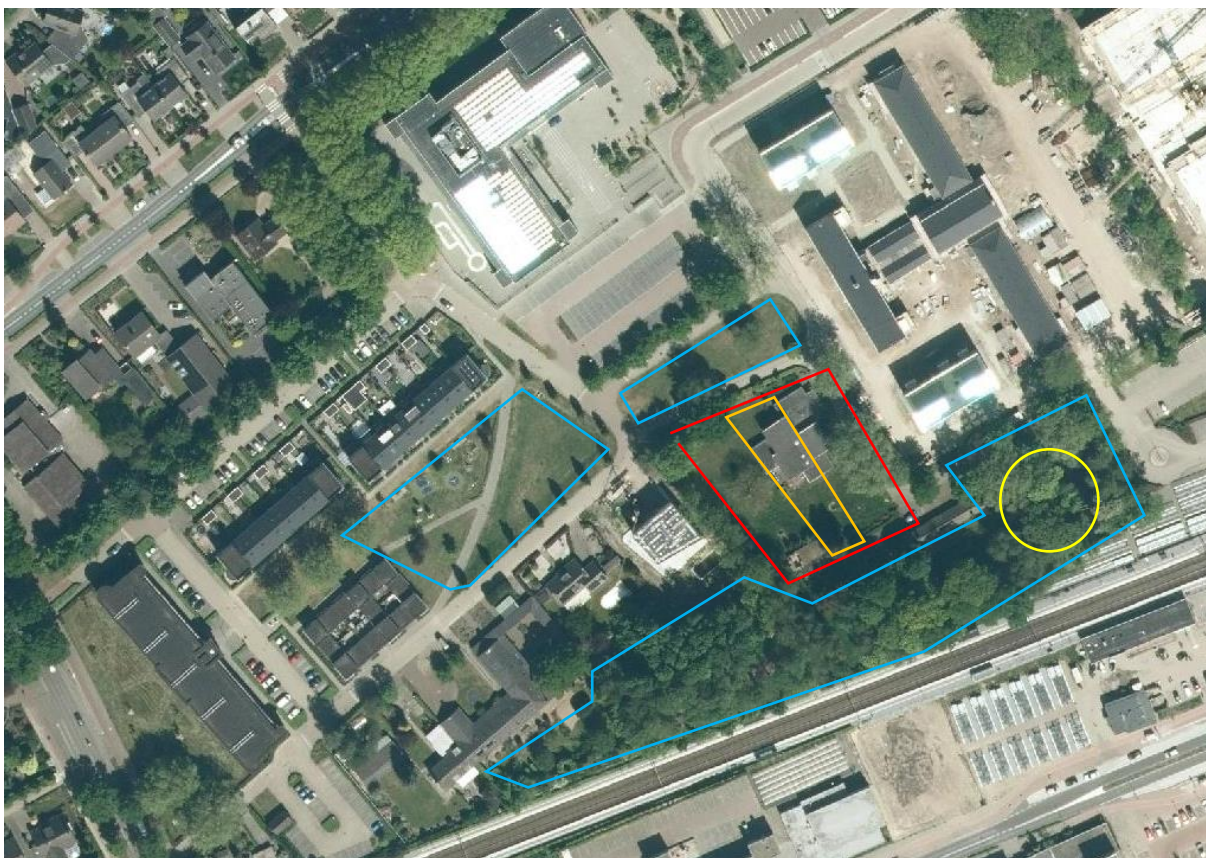
- Opzettelijk doden of vangen (in de zin van blijvend wegnemen uit het gebied) van dieren (overtreding art. 3.10 lid 1a)
- Opzettelijk beschadigen of vernietigen van het leefgebied (overtreding art. 3.10 lid 1b)

NB het verstoren van dieren is onder art. 3.10 niet verboden.

Het doden van dieren is te voorkomen door zorgvuldig te werken. Bijvoorbeeld het verwijderen van de vijverbak buiten het voortplantingsseizoen en het toepassen van een amfibieënscherm om aanwezigheid van salamanders op het werkterrein te voorkomen. Zie hiervoor verder de maatregelen in hoofdstuk 5. Omdat overtreding van de verbodsbepaling voorkomen kan worden, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig voor deze bepaling.

Door het verwijderen van de vijverbak gaat een voortplantingsplaats verloren. De grote vijver, het belangrijkste voortplantingsbiotoop, blijft gehandhaafd en wordt ook verbeterd door te zorgen voor meer lichtinval. Overigens is het onzeker of in de vijverbak ook succesvolle voortplanting plaatsvindt. Door de steeds drogere perioden in het voorjaar, valt deze kleine vijverbak snel droog. Wanneer dit gebeurt voordat de larven groot genoeg zijn om het water te verlaten, zullen de larven dit niet overleven. Doordat de vijverbak al lang niet onderhouden is, staat er veel vegetatie in, waardoor het water ook niet snel opwarmt (schaduwwerking). Vooralsnog gaat het wel om het verwijderen van een verblijfplaats. **Voor het vernietigen hiervan wordt ontheffing aangevraagd, wegens overtreding van art. 3.10 lid 1b.**

Het leefgebied van de Alpenwatersalamander (landbiotoop) blijft beschikbaar. Er gaat weliswaar een gedeelte grasland verloren, maar dit grasland was al minder geschikt omdat het gras niet gemaaid wordt. Daardoor is het een dicht grasland geworden, waar amfibieën zich moeilijk kunnen verplaatsen. De boszone blijft behouden. Bij de werkzaamheden wordt het achterstallig onderhoud ingehaald en wordt het gedeeltelijk opnieuw ingericht op maaiveldniveau. Door deze ontwikkeling komt er een diverser aanbod aan planten en neemt naar verwachting het aantal kleine fauna (insecten) toe. Daarmee blijft er voldoende leefgebied beschikbaar voor het duurzame behouden van de populatie Alpenwatersalamanders op het terrein en is het niet nodig om hiervoor aanvullende maatregelen te nemen. Zie ook figuur 4 voor de beschikbare alternatieven.

Figuur 4. Schetsmatige veranderingen in het landbiotoop van de Alpenwatersalamander. Geel omlijnd het voortplantingswater, blauw omlijnd te behouden gras en bos. Rood omlijnd het tuingedeelte wat verloren gaat, met in oranje de nieuwe gemeenschappelijke binnentuin die voorkomt dat de woonblokken een barrière vormen (bron ondergrond: PDOK Viewer).

4.3 Broedvogels

Op het terrein komen diverse soorten broedvogels voor. Zonder voorzorgsmaatregelen kunnen nesten en eieren worden vernield en dieren worden gedood. Door te werken buiten het broedseizoen en na een voorafgaande broedvogelcontrole is dit te voorkomen. Daarom hoeft voor broedvogels geen ontheffing te worden aangevraagd en worden deze verder niet behandeld in dit activiteitenplan. Wel vormen de voorzorgsmaatregelen (werken buiten het broedseizoen) een onderdeel van de maatregelen die in hoofdstuk 5 zijn opgenomen.

5 Maatregelen

Uit hoofdstuk 4 blijkt dat negatieve effecten op de roek en de Alpenwatersalamander niet geheel te voorkomen zijn. In dit hoofdstuk worden maatregelen voorgesteld om deze effecten zoveel als mogelijk te voorkomen.

5.1 Mitigatie

Er worden maatregelen genomen om negatieve effecten tijdens het werk te voorkomen. Deze maatregelen worden na het verlenen van een ontheffing ook opgenomen in het ecologisch werkprotocol. De maatregelen zijn:

Roek (en overige broedvogels)

- Start het werk buiten het broedseizoen (1 februari tot 1 augustus) om verstoring van broedvogels en vernietiging van nesten en eieren te voorkomen. De roek kan al vroeg in het seizoen beginnen met het herstellen van nesten, zodat de kwetsbare periode relatief vroeg begint. Dit is echter ook afhankelijk van het weer. Eventueel kan tot half februari gewerkt worden, als het nog lang koud is en uit een controle blijkt dat de roek nog niet actief is op de kolonieplaats.
- Kap van bomen en verwijderen van struiken dient buiten het broedseizoen plaats te vinden.
- Indien werken buiten het broedseizoen niet mogelijk is, moet er hooguit twee weken voor de start van het werk een broedvogelcontrole worden uitgevoerd door een ter zake kundig ecooloog.

Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander (AWS) overwintert in de periode november-januari/februari. Afhankelijk van het weer kan al vroeg in de winter de trek naar het water plaatsvinden. Naar verwachting kan een ontheffing verleend worden wanneer de AWS in winterslaap is. Aangezien dat een kwetsbare periode is, is die periode ongeschikt voor het afvangen van dieren. De periode is wel geschikt om een amfibiescherm te zetten, om te voorkomen dat dieren die uit winterslaap komen en zich op het bouwterrein gaan begeven.

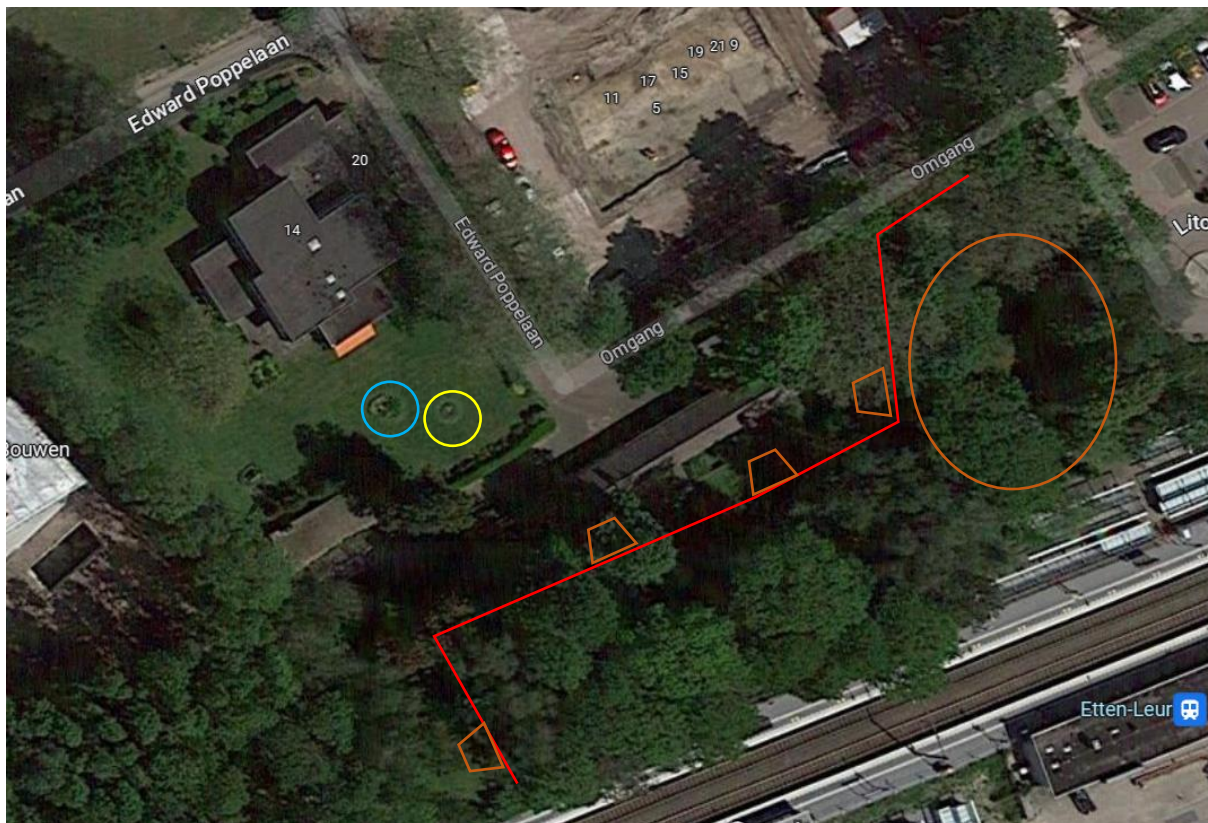
- Plaats het amfibiescherm conform figuur 5. Een en ander ook conform het kennisdocument Kamsalamander van Blij12 (zie volgende bullet).
- Het scherm moet 50 cm hoog zijn, 10 cm ingegraven. Aan de buitenzijde (niet-vijver zijde) moeten grondwallekes worden gemaakt, zodat salamanders van buiten het scherm naar de vijver kunnen. De paaltjes staan aan de buitenzijde, dus de niet-vijver zijde.
- Gedurende de werkzaamheden moet het amfibiescherm blijven staan en onderhouden worden (maaïen van vegetatie met bosmaaier). Bij de plaatsing van het scherm moet dus rekening worden gehouden met de benodigde werkruimte.

Gedurende de periode eind februari-begin april, kunnen nog aanwezige AWS uit de vijverbak worden weggevangen door de ecooloog, met behulp van een net. De dieren zijn dan al uit winterslaap en in het water, maar zijn nog niet actief in de voortplanting.

- Verwijder in de winter (nov-jan), handmatig, de aanwezige vegetatie in de vijverbak zoals de hoog opgeschoten lisdodde. Zo kan de bak later makkelijker worden leeggevestigd.
- Bij het wegvangen wordt het hygiëneprotocol van RAVON gevolgd om besmetting met en verspreiding van virussen te voorkomen.
- Gevangen dieren worden direct uitgezet in de grote vijver.

- Nadat alle dieren uit de vijverbak zijn gevist, kan deze verwijderd worden zodat er geen water meer instaat.

Om de vangkans te vergroten, worden ook nog enkele stukken hout of dakpannen verspreid in de tuin neergelegd. Deze kunnen ook worden gecontroleerd door de ecooloog op aanwezige dieren. Juveniele dieren nemen namelijk nog niet deel aan de voortplanting en blijven vaak op het land.

Figuur 5. Blauw omlijnd de vijverbak waar mogelijk voortplanting plaatsvindt. Geel omlijnd een kleiner waterelement wat wel gecontroleerd moet worden, maar waar geen voortplanting is vastgesteld (viel erg snel droog). Rode lijn geeft schetsmatig het te plaatsen amfibiescherm weer, oranje cirkel is de grote te behouden vijver. Tevens zijn schetsmatig enkele grondwallen weergegeven, die het voor de Alpenwatersalamander mogelijk maken om ook zelfstandig het amfibiescherm te passeren vanaf het geplande bouwgebied, naar het water toe (maar niet andersom) (Bron ondergrond: Google Maps).

5.2 Compensatie

Roek

Er gaat een nest van de roek verloren. Het compenseren van een nest is niet mogelijk, de roek maakt doorgaans geen gebruik van kunstnesten. Ook is de roek prima in staat om een nieuw nest te bouwen (kennisdocument Bij12, pag. 9). Vaak waaien roekennesten uit de bomen in de winter. Ook zijn er niet-gebruikte nesten in de kolonie, die weer in gebruik genomen kunnen worden. Voor de roek is hier relevant dat het westelijk gelegen bos (buiten het plangebied) behouden blijft en dat daar geen werkzaamheden plaatsvinden. Hier is het grootste deel van de kolonie aanwezig. Omdat de kolonieplaats en alle nesten (op één na) behouden blijven, vormt het verwijderen van één nest geen probleem.

Het herplaatsen van het nest in een andere boom heeft geen grote slagingskans en is een maatregel die vooral toegepast wordt wanneer een volledige kolonieplaats verloren gaat, om de kolonie te helpen om te 'verhuizen'. Aangezien de kolonieplaats hier behouden blijft en de roek in staat is om zelf een nieuw nest te bouwen, is het weinig zinvol om het te verwijderen nest met takvork en al uit de boom te zagen en in een andere boom te bevestigen. Een compensatiemaatregel is voor de roek niet nodig.

Alpenwatersalamander

Voor de Alpenwatersalamander vindt een kwalitatieve compensatie plaats. De huidige grote vijver is sterk beschaduwd waardoor er nauwelijks plantengroei mogelijk is. Hierdoor is dit geen optimaal voortplantingsbiotoop. Door het verwijderen van enkele bomen rondom de vijver ontstaat meer lichtinval en direct zonlicht op het water, waardoor zich een meer natuurlijke onderwaterecologie kan ontwikkelen. Dit is ook gunstig voor de Alpenwatersalamander, larven kunnen zich hierdoor ook sneller ontwikkelen, zodat de soort ook minder kwetsbaar is bij droogvallen van de vijver (dan zijn de juvenielen al ver genoeg ontwikkeld om de waterfase te verlaten). Het risico op droogvallen in de loop van de zomer wordt met de veranderende klimatologische omstandigheden steeds groter. De maatregelen zijn daarom gunstig voor de AWS. Als koudbloedige dieren hebben salamanders maar weinig voedsel nodig gedurende het jaar. De boszone langs het spoor voorziet in voldoende (vochtig) leefgebied.

Ook wordt het bosje gedeeltelijk opnieuw ingericht, wat vooral het aanleggen van een houtsnipper wandelpad betreft, en het aanplanten van bloemen en kruiden (wat ook in de gemeenschappelijke tuin zal gebeuren waar meer zonlicht is).

5.3 Zorgplicht

In de Wnb is een zorgplicht opgenomen. Dit is een algemene fatsoenseis voor de redelijke omgang met planten en dieren. De zorgplicht houdt in dat alle mogelijke inspanning wordt gepleegd om onnodige schade aan planten en dieren te voorkomen. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk voor een goede naleving van dit artikel uit de Wnb (art 1.11).

6 Gunstige staat van instandhouding

6.1 Aanleiding

In de Wet natuurbescherming is in artikel 3.3, 4de lid onder c opgenomen dat een ontheffing enkel verleend wordt als het plan niet leidt tot een verslechtering van de staat van instandhouding van de soort (Roek in dit geval). In art. 3.10 2de lid is bepaald dat de ontheffingvoorwaarden die gelden voor Habitatrichtlijnsoorten (beschermd onder art. 3.5) ook gelden voor de soorten die onder art. 3.10 zijn beschermd. Dit betekent voor de Alpenwatersalamander dat slechts ontheffing kan worden verleend indien er geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

De volgende criteria zijn van belang bij het onderbouwen dat de staat van instandhouding niet in het geding is:

- De omvang van de populatie;
- De verspreiding van de populatie;
- Het leefgebied;
- Toekomstperspectief.

Bij het bepalen van de staat van instandhouding bepaalt de zeldzaamheid van de soort het schaalniveau.

6.2 Roek

Voor de roek wordt zowel op landelijk als lokaal niveau een beschrijving gegeven.

De omvang van de Nederlandse populatie roeken wordt geschat op circa 50.000 broedparen in 2022. Ze worden verspreid over Nederland aangetroffen, hoewel minder op de hoge zandgronden waar uitgestrekte bossen zijn. Ook komt de soort weinig voor in Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Holland. Het rivierengebied, rivierklei gebieden en kleinschalige riviersystemen op de zandgronden vormen het belangrijkste verspreidingsgebied.

De landelijke aantalsontwikkelingen zijn stabiel op lange termijn, met een toename in de periode 1985-2000, een afname tot 2015, en sindsdien stabiele aantallen. De aantallen van nu zijn echter hoger dan in 1985. Toch wordt de staat als broedvogel in het kader van de Vogelrichtlijn als Matig ongunstig beschouwd, zie ook onderstaande afbeelding van sovon.nl.

De Staat van Instandhouding van de Roek als broedvogel in Nederland is matig ongunstig.

Beoordeling Staat van Instandhouding				
Verspreiding	Populatie	Leefgebied	Toekomst	Eindoordeel
gunstig	matig ongunstig	gunstig	matig ongunstig	matig ongunstig

Lokaal gezien komt de soort op meer plekken in Etten-Leur voor, en ook nabij Oudenbosch, ten westen, zijn kolonies aanwezig, en ten oosten in Breda. Voor de roek is niet alleen geschikte

nestgelegenheid in hogere bomen van belang, maar ook de nabijheid van geschikte voedselgebieden (graslanden). Het plangebied ligt niet ver van het buitengebied van Etten-Leur (circa 300 m), waardoor het een geschikte broedplek is.

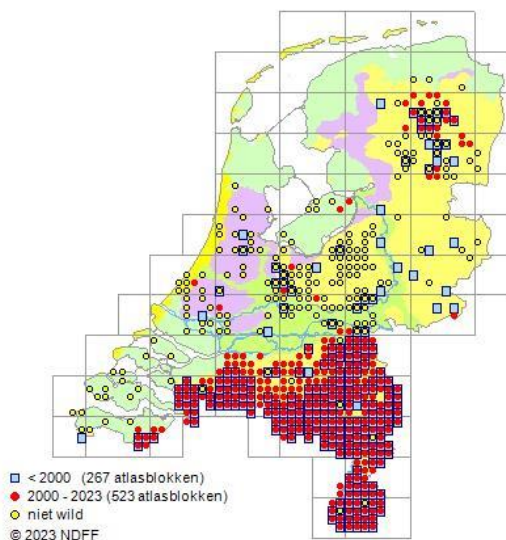
Door het initiatief gaat één nest van de roek verloren. De overige 15 nesten blijven onaangetast. Het grootste deel van de kolonie broedt op het westelijk gelegen perceel en valt buiten het plangebied. De roek is flexibel genoeg om een nieuw nest te bouwen, als de kolonieplaats als geheel behouden blijft (zoals hier het geval is). Op veel kolonieplaatsen waaien de nesten elke winter uit de bomen, en worden deze in het voorjaar weer opnieuw gebouwd (eigen veldwaarneming van de ecooloog). Daarbij zijn de roeken wel zeer plaatstrouw, maar bouwen dus elk jaar de nesten opnieuw.

Daarom leiden de werkzaamheden niet tot een verslechtering van de staat van instandhouding. De kolonieplaats blijft behouden en de verstoring wordt geminimaliseerd door te starten met werken buiten het broedseizoen. Het plan heeft geen effect op het voedselgebied van de roek. Zodoende blijft het toekomstperspectief van deze lokale kolonie onveranderd.

6.3 Alpenwatersalamander

Voor de Alpenwatersalamander, die algemeen voorkomt in Noord-Brabant, is het voldoende om op lokaal en regionaal niveau (provincie) een beschrijving te geven.

De soort komt algemeen voor in Noord-Brabant (en Limburg), zie onderstaande afbeelding van verspreidingsatlas.nl.

De soort staat als 'Thans niet bedreigd' op de Rode Lijst (ravon.nl). De landelijke trend is stabiel (ravon.nl). De omvang van de populatie is niet bekend. Doordat de Alpenwatersalamander echter niet erg kieskeurig is wat betreft het voortplantingswater, kan de soort in veel soorten wateren en landschappen overleven.

Lokaal komt de soort vooral voor ten oosten van Etten-Leur, bij het Liesbos, het Mastbos en de 'Vloeiweide'. Echter, verspreide waarnemingen in het landelijk gebied doen vermoeden dat de soort ook voorkomt daar waar geen waarnemingen in de NDFF bekend zijn.

Activiteitenplan Edward Poppelaan 14 te Etten-Leur

12 september 2023 – versie 1

Uit Etten-Leur zijn ook nog enkele locaties bekend uit de bebouwde kom(het plangebied zelf overigens niet), en ook uit westelijk gelegen, kleinere kernen zoals Rucphen, Sprundel en Sint-Willebrord.

In het plangebied is de grote vijver het belangrijkste voortplantingswater. Deze wordt niet aangetast. Door het verwijderen van enkele bomen rondom de vijver wordt de schaduwwerking verminderd, zodat het water juist geschikter wordt voor de Alpenwatersalamander, ter compensatie van het verwijderen van de kleine vijverbak. Tevens blijft de boszone (landbiotoop) behouden. Het plangebied blijft dus geschikt voor de Alpenwatersalamander. Daarmee is er geen impact op de staat van instandhouding. In het zuiden van Nederland wordt bovendien ook geen achteruitgang gemeld van de soort.

Het plangebied ligt geïsoleerd. Door de werkzaamheden is er echter geen sprake van een verandering hierin. Er gaan geen verbindingen verloren met andere leefgebieden (omdat ze er dus niet zijn).

Al met al leidt het plan dus niet tot afbreuk aan het streven om de populaties van deze soort in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden.

7 Wettelijk belang

Roek

De roek valt onder het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. In art 3.3. van de Wet natuurbescherming is aangegeven in lid 4, onder welke voorwaarden een ontheffing van de verbodsbepalingen kan worden verleend:

Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing (zie hiervoor hoofdstuk 8)*
- b. zij is nodig:*
 - 1. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;*
 - 2. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;*
 - 3. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;*
 - 4. ter bescherming van flora of fauna;*
 - 5. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of*
 - 6. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;*
- c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (zie hiervoor hoofdstuk 6).*

De ontheffing wordt voor wat betreft de roek, aangevraagd op basis van het volgende, in de Vogelrichtlijn genoemde, belang:

- In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Het project heeft geen belang dat te maken heeft met de openbare veiligheid. Het gaat echter bij art. 3.3, lid 4 b1 om volksgezondheid OF openbare veiligheid. Het plan voldoet wel aan de voorwaarden ten aanzien van volksgezondheid. De belangen genoemd in art. 3.3, lid 4 b2-6 zijn niet van toepassing op dit project.

In Nederland in het algemeen is een groot woningtekort. Ook voor de gemeente Etten-Leur geldt dat het noodzakelijk is dat er woningen worden toegevoegd aan de woningvoorraad. Dit is onder meer verwoord in hoofdstuk 2 van de Omgevingsvisie Etten-Leur uit 2022 (zie bijlage 4). In navolgend kader zijn een aantal teksten hieruit opgenomen die dit illustreren.

Uit de Omgevingsvisie Etten Leur 2022

Etten-Leur heeft zo'n 44.000 inwoners. Het inwonertal neemt de komende tien à twintig jaar nog verder toe. De mate is afhankelijk van de uitbreiding van het woningaanbod. Ook verandert de samenstelling van de bevolking. De grootste groep inwoners is nu nog tussen 20 en 64 (ongeveer 75%). Deze omvang én samenstelling gaan veranderen want:

- de groep ouderen neemt verder toe
- het aantal jongeren neemt af
- en het aantal inwoners met een andere culturele achtergrond groeit.

De veranderende samenstelling is van invloed op het aantal huishoudens. Het percentage alleenstaanden bedraagt nu ongeveer 30%. Steeds meer huishoudens bestaan uit één of twee personen. Elke leeftijdsgroep heeft eigen wensen voor wonen, (samen)leven, activiteiten en voorzieningen. We willen het woning- en voorzieningenaanbod zo samenhangend en passend mogelijk hier op afstemmen.

Volgens prognoses neemt het aantal huishoudens in Etten-Leur de komende vijftien tot twintig jaar zeker toe als gevolg van:

- een daling van het aantal personen per huishouden
- een groei van het aantal inwoners van 75 jaar en ouder
- de instroom van nieuwe bewoners vanuit de Randstad en de komst van (arbeids)migranten.

Daarnaast is er een groeiende markt voor andere woonvormen zoals wonen met zorgvoorzieningen.

Huishoudens zijn voor een (nieuwe) woning hoofdzakelijk aangewezen op de bestaande woningvoorraad. Het huidige aanbod aan woningen is te beperkt om de vraag op te vangen. De bouw van nieuwe woningen is nodig. Tot 2035 zijn 2.500 woningen nodig voor alle leeftijdsgroepen, zowel in de koop als huursector. Kijken we naar de periode tot 2025 dan ligt het accent op bouwen in bestaande woonwijken. Er worden in deze periode zeker 500 appartementen/kleine woningen gerealiseerd. Vanaf 2025 zijn aansluitend op bestaand stedelijk gebied van Etten-Leur nieuwe locaties nodig voor de woningen waar op dat moment behoefte aan is. Om in de actuele en toekomstige woonvraag te voorzien is aanpassing en uitbreiding van het huidige woningaanbod nodig. Dan kan door:

- de bestaande woningvoorraad te verduurzamen
- het aanbod van kleine woningen in zowel de huur- als koopsector uit te breiden (een betaalbare woning voor iedereen vraagt extra aandacht)
- de bouw van nieuwe (grotere) grondgebonden woningen in de huursector te beperken
- het aanbod aan grondgebonden koopwoningen in alle prijssegmenten uit te breiden
- het aanbod aan andere woonvormen uit te breiden
- de leefomgeving aantrekkelijk en leefbaar te houden.

In de huidige situatie heeft het pand zijn functie als woonplaats voor jonge paters die werkten in het naastgelegen internaat verloren. Het internaat is niet meer in functie en is verbouwd tot woningen. Daarom is de wens ontstaan om de beschikbare ruimte in het plangebied efficiënter te gebruiken voor woningbouw. In het huidige pand kunnen enkele mensen wonen. In de nieuwe situatie zijn 23 woningen gerealiseerd waar circa 50 mensen kunnen wonen (uitgaande van onder andere jonge stellen met kinderen). Door in te breiden wordt de kostbare groene ruimte rond steden zoveel als mogelijk ontzien. Tegelijk is de ontwikkeling zo ontworpen dat het groene karakter en met name de vijver en de boszone langs het spoor behouden blijven en waar mogelijk worden versterkt. Dit sluit aan op de Omgevingsvisie (zie laatste bullet in bovenstaand kader).

Het huidige woongebouw is verouderd wat betreft isolatie en is door de opzet niet duurzaam te renoveren voor meervoudige bewoning. Bovendien is de ligging op het perceel niet optimaal, zodat bij het realiseren van andere bebouwing op het perceel er geen efficiënte indeling mogelijk is. Belangrijker is dat het huidige gebouw slecht geïsoleerd is, waardoor er een slecht woon- en leefklimaat aanwezig is.

Door sloop en nieuwbouw kan voorzien worden in de woningbehoefte in veilige, gezonde woningen met een goed binnenklimaat (goede isolatie en warmte-terugwin ventilatie systemen). Daarnaast wordt er een woonmilieu gemaakt waarin ontmoeten en omzien naar elkaar van diverse doelgroepen positief wordt gestimuleerd (onder meer door gemeenschappelijke tuinen). Daarmee levert deze ontwikkeling een positieve bijdragen aan de volksgezondheid.

Alpenwatersalamander

Voor de Alpenwatersalamander gelden de belangen zoals omschreven in art. 3.10, lid 2a-i. De ontheffing wordt voor wat betreft de Alpenwatersalamander, aangevraagd op basis van het volgende belang uit lid 2a:

- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Het initiatief (sloop van een pand en kap van bomen, waarna nieuwbouw volgt van woningen en gedeeltelijke inrichting als tuin) omvat een ruimtelijke ontwikkeling met het daarbij behorende navolgende gebruik van het gebied en voldoet zodoende aan dit belang, zoals genoemd in art. 3.10, lid 2a van de Wet natuurbescherming.

8 Alternatievenafweging

8.1 Locatie en inrichting

Locatie

Het project is locatiegebonden. Het bouwen van woningen op nog niet ontwikkelde grond langs de rand van steden is een duidelijk minder gunstig alternatief. Inbreiding is daarom het betere alternatief (zie ook het kader Omgevingsvisie in hoofdstuk 7).

Inrichting

Op het bestaande terrein is een oude woning aanwezig. Deze is in slechte staat. Door de nieuwe inrichting wordt efficiënter van de binnenstedelijke ruimte gebruik gemaakt. De woningen worden deels gerealiseerd op grond die voorheen was bebouwd of momenteel nog bebouwd is, dan wel op de grassige terreindelen met de minste natuurwaarden.

De boszone langs het spoor wordt vrijwel geheel behouden, zodat het gebied met de hoogste natuurwaarden behouden blijft. Ook blijft er zo een bufferzone tussen de bebouwing en het spoor. De vijver wordt versterkt, onder andere door enkele bomen rondom de vijver te kappen zodat er meer lichtinval ontstaat en daardoor een gezondere vijver. Er is een bomenanalyse gemaakt om na te gaan welke bomen duurzaam behouden kunnen blijven.

De gekozen inrichting is, gegeven de gewenste realisatie van woningen, de meest gunstige inrichting met behoud van de grote vijver en de boszone.

8.2 Werkwijze en planning

De planning van het werk, en met name de start van werkzaamheden, wordt afgestemd op de kwetsbare perioden van aanwezige beschermde fauna. Wanneer de werkzaamheden eenmaal begonnen zijn, zijn dieren goed in staat om verstoringen te ontwijken, en het amfibiescherm zorgt ervoor dat Alpenwatersalamanders niet zomaar op het werkterrein terecht kunnen komen..

Daarnaast wordt met de werkwijze rekening gehouden door de herinrichting van de onderzone van het bos zoveel als mogelijk handmatig uit te voeren.

Een betere werkwijze, met minder negatieve effecten op beschermde soorten, is niet mogelijk.

9 Literatuur

Bij12, 2017. Kennisdocument roek.

Bij12, 2017. Kennisdocument kamsalamander.

NDFF: ndff-ecogrid.nl en www.verspreidingsatlas.nl

Sovon database: www.sovon.nl

